

**Erasmi a Chokier Tractatus absolutissimus de
iurisdictione ordinarii in exemptos, deque illorum
exemptione ab ordinaria iurisdictione**

Mvltis Pontificvm Decretis, Et SS. Congregationis ... Cardinalium
Declarationibus illustratus ; omnibus in iudicio Civili & foro Ecclesiastico
versantibus perquam utilis ac necessarius ; in duos tomos ab ipso Auctore
distinctus

Chokier, Érasme de

Coloniae Agrippinae, 1684

109. Ordinarius utrùm cognoscere possit de delicto sui subditi commissi in
loco exempto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61886)

Q^VÆSTIO CIX.
Ordinarius utrum cognoscere possit de delicto subditi sui commissio
in loco exempto,

SUMMARIUM,

1. Exemptio alia immediata, alia mediata.	citare.
2. Ordinarius inquit de delicto subditi in loco commissio.	11. Sententia non habent vires extra territorium.
3. Exceptio iuris tertij non admittitur.	12. Differentia inter imperium merum, mixtum, & iurisdictionem.
4. Locus exemptus & extra territorium nõ procedunt à pari.	13. Categoria meri imperij civilis (viri & canonici).
5. Neque forenses & exempti.	14. Prælatus loci exempti subditum ordinarij punit repertum in loco sua iurisdictionis.
6. Locus in diocesi & de diocesi an sit idem.	15. Locus exemptus largo modo constituit territorium.
7. Exemptio & subjectio qualiter acquiratur.	16. Habens simplicem cognitionem non habet coercionem, decisionem, neque executionem.
8. Nulla est exemptio ab omni superiore.	
9. Inferiores Episcopo non habent territorium.	
10. Prælatus non potest subditum ordinarij	

Q^Uæstio hæc utrum ordinarius cognoscere possit de delicto sui subditi in loco exempto commissio, celebris est & obvia, illius enim investigandæ ac discutendæ occasionem superius perfunctoriè attigimus lib. 2. quæst. 45. nu. 11. 4.
Accidit homicidium nuper in Claustris S. Petri loco exempto civitatis Leodiensis, unde non levis orta est altercatio utri cognitio competeret, an Præposito S. Petri qui isti Ecclesiæ, & claustris præest, an vero ordinario homicidæ.
Cujus decisionem, ne illotis, quod aiunt manibus attingamus, præludij loco antè madvertendum est, quæ plures esse exèptionū species, de quibus quantum opus fuit ante tractavimus lib. 1. q. 2. inter quas quo ad hanc quam tractamus materiam, hæc potissima est, alias esse immediatas, alias mediatas, Illas, dico immediatas exemptiones, per quas nullus agnoscitur ordinarius quam summus Pontifex, immediata enim idè est, quia ab omni ordinario eximit, & exemptum subicit immediate summo

mo Pontifici. Has vero mediatas, quæ eximunt quidem ab ordinario, sed exemptum alteri cuidam Prælato subijciunt, de utraque ante satis pro re quoque nata tractatum est d. li. 1. g. 2.

Quo præmissis dicendum est.

Primo ordinarij posse inquirere & cognoscere de delicto sui subditi commissio in loco exempto Pontifici immediate subiecto.

Rationem adfert Petrus de Ancharano in repert. c. Postulasti num. 45. vers. si enim aliud de foro compet. Philippusque Francus id testatur etiam in cap. 2 § statuto nu. 10. de constit. in 6. in hæc verba: Si enim aliud diceremus, remaneret crimina impunita, si delinquentes non haberent ibi alium ordinarij quam Papam, ratione difficultatis convenienti, item quia interest ordinarij, ut malis hominibus, sua diocesis purgetur, propter delicta autem commissa in loco exempto turbatur quies diocesis. Ita ille, confirmatur hæc conclusio evidenti hac ratione. Excepto delicti commissi in loco exempto, est de jure tertij Francus d. num. 10. vers. & hoc idem placet Baldo late Ancharanus d. n. 4 § quam subditus adversus intentionem ordinarij de jure communis fundatam objicere non potest, arg. l. loci corpus §. compet. ff. si ser. vend. c. capitulum sanctæ c. mandatum de rescriptis Petrus de Anchar. d. nu. 44. in fin. & ita etiã concludit Petrus de Ancharano, in d. §. statuto de const. in 6 & in rep. c. postulasti nu. 44. de foro competenti in decretalibus fol. 26. col. 3.

Neque huic conclusioni obstat, quod locus exemptus, & locus extra territorium æquiparentur 10. Andr. cap. 2. de const. in 6. Feli. cap. grave nu. 2. de offic. ord. scripsi sup. li. 2. qu. 19. n. 4. Petr. de Anchar. d. c. postulasti. n. 42. Item quod forenses & exempti à pari procedant, c. gravem ubi Abb. & Fel. de offic. ord. & scripsi supra li. 2. g. 34. n. 2. ordinarijque subditum suum extra territorium delinquentem, opinione diversorū punire non possit Fel. ca. à nobis de sent. excom. Card. Clē. pastor. §. deniq. de re jud. v. s. l. 2. g. 2. Tum quia anceps & perplexa est quæstio, nū ordinarij de delicto subditi in alieno territorio cognoscere possit, uti plena disput. ostendit Prosper Farinac. in præd. crim. li. 1. g. 4. & nos etiam supra succinctim, eandem attingimus li. 2. g. 45. n. 14.

Tum quod æquiparatio loci extra territorium, & loci exempti non substat, nec de uno ad alium apta, concludensque semper argumentatio trahi possit, id quod plena manu consulit Federicus de Senis cons. 11. & post eum declaravit Philippus Francus d. § statuto n. 10. & Petrus de Ancharano d. cap. postulasti. nu. 44. de foro compet. & etiam nosidem supra confirmavimus lib. 4. questione 103. per tot.

Tum quod argumentum à paritate rationis, ab extraneis ad exemptos, non procedat, quoties dari potest instantia, hoc est adfertur ratio, cur in casu occurrente, similitudo, paritas, aut proportio subistere non possit, cap. cum Marthe ubi Abbas de celebrat. missarum Preses in locis legalibus loca à simili vers. quarto non procedit.

Porro

Potest certum est hac in hypothesi dari instantiam, exemptoq; prout & loca exempta longe magis subiecti, & recognoscere ordinariam, quam forenses aut loca exempta territorium sua, loca enim exempta licet non dicantur esse de diocesi, attamen quia in diocesi sunt sita, nemo est qui ambigat, d. r. grave ubi DD. de offic. ordin. & Felin. in pr. Abbas ca. Abbatem de rescriptis, imo etiam loca exempta, postposita differentia particularum in & de opinione non paucorum, dici possunt esse de diocesi Felin. cap. grave in pr. Imola cap. Abbatem de rescriptis & Clem. 2. col. 1. de privilegijs. Quod fit, ut supra cursum & velut per satyram ex diversis Doctorum utriusque scholae Hypomnematis desuperimus centum & sexdecim Hypotheses; in quibus ordinarij in exemptos, locaque exempta iurisdictionem sibi possunt vendicare, li. 2. p. 45. Longe certe magis in suum subditum in loco exempto delinquentem, Non quater factum temper durat, & reum ubicumque comitatur. Et quidem hac successum quo ad prius huius quaestionis membrum, quae fusius deducere, & confirmare ab analogia eorum quae à Covarruvia Var. resol. ca. 20. lib. 2. n. 18. Iulio Claro qu. 38. n. 18. Molitneo ad cons. par. §. 11. n. 65. Iacobo de Belloviu in rep. ca. Romana §. consuet. nu. 118. de foro compet. in 6. adducuntur, potuissimus, nisi cum Cicero e Rabula. longitudine scripturae legentium mentem involveret immissimus.

Secunda huius quaestionis lectio quae consistit in ea specie, quae ab ordinaria quidem iurisdictione exempta est, sed alium ordinarium aut quasi ordinarium recognoscit, quam Papam sibi immediatum, suas etiam habet animadversiones. Exemptum sive ejusmodi exempti praetatum aliquem recognoscant, sive capitulum, sive quem alium privatum [uti Abbas distinguit, ca. cum contingat nu. 5. 21. de foro compet.] qui privilegio, consuetudine, aut praescriptione, ut ante diximus lib. 1. qu. 3. iurisdictionem acquisiverit, dubitationem movet an eiusmodi personarum exemptarum aut locorum exemptorum iudex cognoscere possit de delicto per subditos ordinarij in loco exempto commissis.

Respondendum est negativè.

8 Primo. Quia sicuti nulla dari potest exemptio ab omni superiore ne denuc. Acephali, id est sine capite, aut Rectore ut sunt locustae dixi supra lib. 1. qu. 3. n. 16. in fine, ita non potest dari iurisdictione, quae duos superiores in solidum recognoscat, Abbas d. ca. cum contingat, n. 12. nec etiam consuetudine posset introduci, ut in eadem civitate vel diocesi sint in solidum duo capita, quasi mystici corporis monstrum Hostiensis, d. e. cum contingat & ibidem Abbas n. 18. Card. Clem. in §. ut illud. n. 4. post med. de re iudic. quod fieret, si exemptorum locorum iudex, & loci personae ordinarius cognoscere possent de delicto per subditum suum in loco exempto commissis Card. d. §. ut illud num. 4.

9 Secundo, Loca exempta sunt de diocesi, aut ut minus in diocesi, uti ante diximus licet

canonista eodem dialectos, etiam ad ea, quae sunt sui fori, Abbas d. c. quod sedem n. 1. vers. de iure vero Canonico uti ex Cathogoria, quae hic adjicitur videre est.

Merum imperium fori civilis secundum Barth. l. imperium ff. de jurisd. om. iud.

- Maximum, Quod competit Principi, ut est concedere legem
- Maius { Est animadvertio in facinorosos v. g. per ultimum supplicium, aut membri abscissionem, aut mortem civilem & similes penas.
- Magnum, Est amissio libertatis per exsilium, aut deportati-
- Parvum, Relegare, vel corpus acriter afficere. (contu)
- Minus, Modica coertio.
- Minimum, Levis castigatio.

Penes Papam cui jus est condenda legis cap. 1. & cap. fin. de constit.

Majus { Degradatio, & traditio brachio saeculari & quipatur ultimo supplicio Innocent. cap. qualiter & quando de accusat. Latè Ioannes de Lignano trad. de censur. Eccl. in princ. numer. 5. & 6. Occ. n. 16. fol. 27.

Magnum { In deportatione cap. 1. de calum. Detractione in perpetuum carcerem, quod jus canonicum permittit, civile vero prohibet, Abbas cap. novum n. 3. in fin. de verb. sig. & Apost. ad eundem Abbatem d. cap. quod sedem in verb. in Metallum Abb. cap. tua de penis Ioannes d. Ligna. ubi supra, Quid de damnatione ad tritemes, vide Navarram. Deregul. Com. 3. nu. 52.

Parvum { In relegatione & in inflictione verberum cap. succedens dist. 50. c. 1. de calum. cap. in Archiepiscopat. de Raptoribus. In excommunicatione, quae relegationi comparatur, Fel. cap. 1. nu. 6. in fine de officio delegati.

Minus { In modica delicti coertione ca. ex literis de offe. deleg.

Minimum { In impositione multae, quod & delegatus potest r. de causis, ubi Abb. n. 3. & 12. de officio deleg. & in c. praeterea eodem titulo.

Merum imperium fori Canonici dividitur secundum Abbatem, cap. quod sedem de offe. ordinarij in

Magnum {

Parvum {

Minus {

Minimum {

Prosequi examussum ea quae sunt imperij mixti & jurisdictionis res esset prolixior & ab hoc nostro instituto aliena v. Bar. d. l. imperium. ubi caeteri DD. & sig. Lingoval. Itaque ut ad institutum praesens revertar si loci exempti Praelatus privilegio, aut praescriptione quaelibet merum imperium in loco exempto, dubium non erit, quia

quin de delicto eo in loco commisso, cognoscere, & etiam delinquentem punire possit. *Abb. d. c. cum contingat n. 15. Ioan. Gausfredus, seu Collect. ibidem vers. sed quid si. Sed ita demum, si in delinquentem manus iniecerit, nam si delinquens ibi non inveniatur, jurisdictionem in personam delinquentis non habebit, Abb. d. c. cum contingat. n. 6. vers. si autem ibi non inveniatur c. fin. de foro comp. cap. Pastoralis de re iudicata.*

Confermo, quia locus exemptus largo modo, & improprie constituit territorium de per se *Gemin. c. 2. n. 19. de const. in 6. Rot. novissima dec. 117 p. 2. Roland. cons. 33. p. 3. ad d. quidem, ut qui ejusmodi loco praest foraneos in eo delinquentes punire possit, Collect. 10. Andr. Host. d. c. cum contingat. Quid autem si praelato loci exempti sim- plexnoto, aut iurisdictione competat. Certè punire delinquentem non poterit, Abb. d. c. cum contingat n. 15. quia ab hac jurisdictionis specie ad aliam, quae maioris est pon- deris inferri non potest, Fel. d. c. quod sedem n. 3. & 4. nam nec commissa causa cogni- tione, executio commissa esse censetur, Apost. ad Fel. c. sane n. 2. de offic. deleg. Gail- li. 1. de ser. c. n. 52. Abb. c. cum ab Eccles. n. 4. de offic. ord. imo neque decisio, Abb. c. dilecto n. 1. de offic. Archid. & dic. c. cum ab Eccles. n. 4. nec ideo ejusmodi iurisdictione ei vana erit, aut inutilis, iurisdictione enim, quae competit sine coactione, Abb. d. n. 15. pro executione aut iustitiae complemento recursum habere potest ad ordinarium delinquentis, Abb. d. n. 15. per iuris subsidium, vel ut alii dicunt, mutui compassus, una enim iurisdictione debet per aliam adjuvari, quae de re suo loco tractavimus, & etiam de imploratione ordinarii, vel etiam cum opus est brachii secularis, non pauca traduntur à Felino ca. signipicasti, de offic. ord. Abb. c. postulasti de foro comp.*

QV AESTIO CX.

Subditus delinquens in loco exempto an puniri à suo ordinario possit secundum ejus statuta.

SUMMARIUM.

- 1. Subditi de delicto extra territorium com- misso non tenentur.
- 2. Excommunicationis sententia non ligat subditum extra territorium existentem.
- 3. Civi extra civitatem delinquens punitur poena statuta.
- 4. Ecclesia non est de territorio iudicii laici.
- 5. Laicus in ecclesia delinquens punitur à iudice laico.
- 6. Sententia particulari excommunicatio- nis ferri potest in absentem.
- 7. Homicidium in loco exempto commissum, punitur poena statuta.

DE homicidio in loco exempto commisso per civem Leodiensem, an is teneatur poena statuta civitatis Leod, quae dicitur transmarina. Et

Fff 2